

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unitatea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.
Tot ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unității»
în
Blaș.

Anul V.

Blaș 19 Ianuariu 1895.

Numérul 3.

Noué lovituri contra șcólelor noastre.

În procesul de presă al „Dreptății” din Timișóra procurorul Gozsdu avu cutezarea, să afirme, că organele statului nu numai nu împedecă desvoltarea șcólelor române, ci din contră o promovează.

Nu este intențiunea noastră, să combatem acéstă aserțiune falsă. Cetitorii nostri cunosc starea lucrului din trista esperință și din numérosii articoli apăruiți în colónele acestei fóii cu privire la situațiunea șcólelor române de tóte categoriile.

Când gimnasiul din Beiuș, întemeiat de un episcop român pentru promovarea culturii române, se magiariséză în mod volnic în contra legilor esistente; când în contra acelora-și legi nu se susține nici o șcóla secundară română din budgetul statului, la care și Românii contribuiesc cu dări grele; când în nici o șcóla de stat întemeiată printre Români nu se propune în limba română, ci în cea magiară; când șcólelor confesionale li-se dá ajutoriu de stat numai pe lângă condițiunea, ca auctoritatea bisericescă să fie restrinsă în drepturile sale autonome de a denumi și disciplina independent pe învățătorii susținuți de comunele bisericesci; când tot mai puternic se face curentul șovinistic de a preface tóte șcólele din țară în institute de stat magiare: aserțiunea procurorului Gozsdu, amintită

mai sus, este cea mai cutezată lovire în fața adevérului.

Că șcóla română nu este spriginită, ci prigonită din partea organelor administrative, vom dovedi-o cu nouéle lovituri, ce de un timp încóce au început a i-se da.

Paragraful 41 din articolul de lege XXXVIII din 1868 prescrie, că „la regularizarea proprietăților din comune venitul pământului segregat spre scopuri scolastice în sensul paragrafului 39 se póte întrebuința pentru ajutarea șcólei sau șcólelor confesionale coréspondétore recerinfeloră legale, dacă în respectiva comună nu esistă de present șcóla comunală”.

În înțelesul acestui paragraf Ministrul de culte și instrucțiunea publică cu ordonanța sa de dat 26 Iuniu 1883 Nr. 13217 a dispus în paragraful 17 următóarele: „Acolo, unde încă nu esistă șcóla comunală ori de stat, venitul averii scolastice se întrebuințéză pentru ajutarea șcólei sau șcólelor confesionale, ce coréspond recerinfelor legii citate, împărțindu-se după proporțiunea numărului școlarilor, cari frecuentéză respectivele șcóle.”

Atât ordonanța ministerială, cât și legea, pe cum vedem din cele citate, dá drept șcólelor confesionale române, să folosescă venitele fondului destinat pentru șcóla comunală, dacă nu esistă atare șcóla în comună. Cu tóte acestea, după cum ni-se raportéză din mai multe părți, organele administrative se încercă, să turbure șcólele confesionale în deprin-

derea acestui drept. Acésta dovedesce până la evidentă, că șcólele românesci, ne cum să fie ajutate din partea organelor politice, ele sunt prigonite în tot chipul și lipsite în mod volnic de condițiunile de existință garantate prin legi. Este apoi caracteristic, că pe când în comitatele, unde Sașii sunt la putere, tot se mai concede, ca șcólele române confesionale să fie ajutate din cassa comunală, pe atuncii în comitatele, unde magiarii stăpânesc, nu se concede aprópe nicăiri, ca și șcólele române să se împartășescă de spriginul și ajutoriul comunei politice.

Tot în timpul mai recent organele administrative au început a aplica un nou sistem de persecuțiune în contra șcólelor române confesionale. În mai multe comune era obiceiul laudabil, că senatul scolastic parochial își pregătia budgetul pentru șcóla românescă confesională și-l trimitea reprezentantei comunei politice, pentru ca acésta contribuiri aruncate asupra credincioșilor comunei bisericesci pentru scopuri scolastice să le incasseze de odată cu incasarea dării de stat și a aruncului comunal. Pe calea acésta senatul scolastic parochial era scutit de multe neplăceri, și contribuiri credincioșilor pentru susținerea șcólei se incassau regulat. Astfel susținerea șcólei române confesionale și mai virtos plătirea salariului învățătoresc nu întimpinau nici o greutate. Acest obicei a fost aprobat între anii 1881 și 1888 prin mai multe ordo-

Feuilleton.

Dela sate.

O, oadaea în timp de iarnă, cum o mai uresci dela o vreme! Diua e o lumină nuorósă, ce te face jalnic și somnuos. Unde sunt razele sórelui, ce te întineresc și-ți varsă în suflet fărmece și veselie? Lucrezi mai una, mai alta, inse tóte le faci mecanicesce, fără nici o mulțămire în inimă, le faci, pentru că trebuie să le faci, fără de tragere de inimă. O, ce uriciósă e viața iarna! Gândul, și el încă e somnuos, și chiar dacă se trezesc vre-o dată, el parcă e o pasere închisă într-o colivie strimțată. Se sbate și se cere afară la liber. Se lovesce parcă de toți părțile odăii, ca să străbată la iarg. Singur în familie cu copii e de trăit. Singur veselia or nevinovată te face, să uii pustiu de lin afară.

Mi-a fost atât de binevenită invitarea mătușii, să merg la ei la țară. Sania mă aștepta deja. Imi vinia, să strig de bucurie, când m'am vedut la larg. O, ce tablou gingaș iarna, imi diceam. Nu e uriciósă de loc. Albéță curată, cât veți cu ochii, te înseninéză

și-ți umple inima de gânduri frumoșe, de doruri, ce nu le-ai mai avut nici odată, de o poesie dulce și de tablouri cu ánger albi și curași și de amintiri sfinte din trecut. Eram răpită cu totul. Dela o vreme simt mâna mătușii, că mă scutură cu putere și mă întrebă, că de ce zimbesc și ce am gândit.

Trezită din visuri, mă întrebam eu însă-mi, ce am gândit, dar nu seiam. Nici nu cred, să fiu gândit ceva. Albul mi-a făcut o senzație de fericire, m'a farmecat cu totul, mi-a răpit și résuflul, căci simțiam acum trebuință de aer și respiram, ca și cum ași fi urcat un munte. Numai acum simțiam lunecarea lină a saniei și auđiam clincetele de clopoței. Mătușa mă întrebă, că nu-mi e frig, și după ce-i spuse-i, că nu, mă neteđi cu drag pe obraji și-mi spuse oftând, că la ea a trecut de mult vremea, când aerul de iarnă fi înfloria obrajii. Eu o învăluii bine, și povestind lunecărăm mai departe. O, cum mă fura gândul, și cât de mult ași fi vrut, să tăcem, ca să mă las pradă dulcilor visuri, ce-mi năpădiau sufletul. Inse mătușa avea poftă de vorbă și nu înțelegea de loc, ce se petrece în inima visătorei sale nepóte. Ea e o femeie bună și îngrijată de sórtea noastră, imi povestia lucruri fórté cuminiți, și trebuia

să o ascult, căci imi cerea răspuns cu privire la unele lucruri. Cum ași fi putut dar, să mă adâncesc în gânduri, cum ași fi putut, să nu-i țin de urt?

După cateva óre am ajuns în satul, unde era moșia dinsei, și am fost fórté resplictită, când mi-a spus mătușa sărutându-mă pe frunte, că am amusat-o bine, cât drumul i-s'a părut scurt de tot. Nu mi-a mai părut réu, că nu mi-a lăsat vreme de visat, deși mă gândiam, că cine scie la ce mari filosofari m'ar fi îndemnat firea în acele clipe.

Dar și eu am avut o satisfacție. Tăraniul din sat mă cunosceau din vara trecută și acum revédându-mă mă salutau cu câte un zimhet, ce-mi talmăcia un sincer: „Bine-ai venit!” M'am simțit fórté norocósă de salutul lor. Și copiii, dragilmei copii, se uitau întâiu serioși la sania noastră, dar recunoscându-mă zimbiau și mititeii. O, zimbețele lor mă mulțamiau mai mult, decât ori ce alt semu de iubire. Dincolo o femeie voinică și rumenă de gerul iernii mă bineventă: „Te mai aduce Dumnezeu și pe la noi, domnișórá?”

O, câtă inimă deschisă e la sate. Ce bine mă simțiam departe de prefăcétoria dela oraș. „Mătușe, aici e pentru mine. O, ce

nanțe ale ministrului de interne.¹⁾ Cu toate acestea avem mai multe cazuri, că comisiunile administrative comitatense au absolvat comunele politice de sarcina de a se îngriji și de încasarea aruncurilor făcute pentru susținerea școlilor române confesionale. În acest chip existența mai multor școle române a devenit foarte problematică spre cea mai mare bucurie a guvernului, care abia așteptă, să încete o școală română confesională, pentru ca în locul ei să înființeze școală magiară comunală ori de stat.

Apoi să ni-se mai spună, că școlile române nu sunt prigonite, ci spriginite din partea statului! Câți bani nu dă statul numai pentru susținerea teatrelor magiare în capitală și în provincie? Dacă pentru ajutarea școlilor române confesionale ar da statul, numai cât dă pentru teatrele unguresci, atunci ar vedea, că acele școle s'ar ridica mai pe sus de școlile unguresci. Poporul românesc este setos de cultură, și ori unde i-au permis mijlocele, și-a înființat școle populare, cari întrec în totă privința școlile magiare de asemenea categorie. N'avem decât să aruncăm o privire în comunele marginene, unde poporul românesc locnește în număr mai însemnat și este mai bine situat materialicesc, ca să ne convingem despre progresul frumos, ce l'a făcut școla românească. În astfel de comune abia mai există bărbați și femei sub 30 de ani, cari să nu scie ceti și scrie.

Am indigitat nouăle prigoniri pornite în contra școlilor române mai virtos din motivul, ca cei interesați, cunoscând dispuneriile legilor și ordonanțelor ministeriale, să scie, cum să se apere în contra abuzurilor micilor tirani din provincie. Apărarea aceasta va deveni și mai necesară în era cabi-

¹⁾ Vezi aceste ordonanțe în opul: „A Magyarországi Néptanításügy” Budapest 1893 pag. 234—235.

netului Bánffy, pe care mică tirani din provincie cunoscându-l încă de pe timpul, când era comite suprem, ca pe un bărbat volnic, vor lua pildă dela el în ceea ce privește prigonirea tuturor instituțiilor românesci.

Revista bisericească.

Din Patrie.

Ultima pastorală a episcopatului catolic în cestiunna legii despre căsătoria civilă s'a publicat în Archidieceasa noastră prin circulariul din 1 Ian. 1895. Ea credem, că va fi făcut cea mai mângăitoare impresiune în toți creștinii adeverați, vedând, că cei puși de Spiritul Sfânt, ca să guverneze biserica lui Dumnezeu, sunt conștii de sublima și grăunlor misiune. Cu atât mai mare indignațiune a produs în lumea catolică purtarea episcopului de Cașovia Bubits Zsigmond, care în loc de a lucra solidar cu corul episcopesc, face scisiune îndemnând pe diecesanii săi, să se împace cu căsătoria civilă ca cu un fapt împlinit, ce nu se mai poate schimba. Ca motiv pentru capitulare față cu acest făt al falsului liberalism aduce, că s'ar provoca la Kultur-Kampf, care ar fi periculos pentru elementul magiar. Mai impută la o parte din catolicii magiari, că făcând opoziție căsătoriei civile se însoțesc cu atari elemente, cari nu numai că nu au nici un simț pentru susținerea statului magiar, ci din contră lucră pentru ruinarea lui. Tot acest episcop, care și-a uitat de sine, a dat la timpul său un circular și în favorul nefericitei ordinațiuni din 26 Febr. 1890, care circular înse a trebuit să și-l revocă.

Foile liberale laudă pe nedemnul episcop, pe când „Magyar Állam”, după ce combate necualificabilele lui aserțiuni, roagă corul episcopesc, să readucă la calea adevărului pe conștul rătăcit, ori dacă acesta nu s'ar pute, să se îngrijescă de alt păstoriu pentru diecesa de Cașovia.

Bine ar fi, când s'ar începe o mișcare salutară între catolici spre a face imposibilă rămânerea pe tronul episcopesc a unui atare om, ori a-l constrînge la revocarea nefastului circulariului și la reconcilierea conștiinței publice catolice greș vătămăte.

Roma.

Se anunță din Roma, că Sfinția Sa în curând va recerca prin o enciclică țările catolice mai avute la oferte benevole în scopul misiunilor catolice din resărit. Sfinția Sa Leo XIII prin o epistolă adresată cardinalului Gruscha laudă zelul episcopatului austriac întru îndemnarea bărbaților catolici pentru apărarea pe față a dreptății și adevărului.

În Italia, care stă la marginea ruinii, toate partidele doresc, ca și catolicii să lea parte la viața publică parlamentară, deorece liberalii, deja usați, nu pot scote țara din pericolul, în care au împins-o.

Franța.

Archiepiscopul de Paris cardinalul Richard nu preste mult va călători la Roma spre a raporta Sfinției Sale despre activitatea partidului catolic republican, la care aparține mai întreg episcopatul și partea cea mai mare a clerului subaltern.

Catolicii speră, că guvernul dimisionat deunăzi, compus din elemente mai moderate, și dacă nu va abroga de-odată toate instituțiunile contrare bisericii, cel puțin nu va introduce măsuri năpăstioase bisericii, era o parte din cele deja introduse nu le va executa.

Revista politică.

Afaceri interne.

Crisa ministerială de present e rezolvată și încă tot în partidul liberal. Ce nu a succes contelui Héderváry, a succes baronului Bánffy, numai cât viața

fericită aș fi, să șed eu la un sat. Mătușe, mă crede, că aș fi fericită.” Dar mătușă, necredătoare dela fire, mă dojenia și-mi spunea, că nu-mi potescce nici de cum viața prosaică, de care a avut ea parte. Dar eu nu mă pot împăca cu vorbele ei. Pote nu a știut ea, cum să înțelegă viața. Ori că nu cunoșcea nimicniciile dela orașe, formele seci și nebuniile, cărora se închină orașenii, și cari eu le uresc atât de mult.

Că bine am petrecut cele trei zile la mătușica! Am ajuns, pe când începea a însera, și abia ne-am desmorțit, și am cinat și ne-am și culcat. Vedându-mă în loc străin, mi-se părea, că și eu m'am schimbat, păream cu totul alta. Dar abia mă pun în așternut, și etă er mă simt pe mine cea veche, er mă urmăresc acele-și gânduri și-mi robesc sufletul acele-și visuri de acasă. Plecasem cu gândul, să mă distrag, să-mi uit pe câteva zile de toate, dar acesta vedeam, că nu se poate. Am înțeles atunci, că Constanța a trebuit să mă boteze. Căci am vedut în lumină vie întreaga mea ființă. Am vedut parcă într-o clipă toate gândurile și dorurile, ce am simțit în viață, dar toate nestirbite și înrădăcinate în suflet cu atata putere, cât n'ar fi forță lumescă, să le sdobescă. Mi-am vedut pentru întâia oară fotografia sufletului. Altfel am dormit liniștită și mulțumită. Lătratul cânilor mă trezia câte odată, dar nu-mi făcea rău, dimpotrivă mă simțiam atât de sigură de ori ce rău. Lătrau tare de tot,

dar le simțiam credința, de care sunt pătrunse bietele dobitoce față de casa stăpânului.

Ziua am umblat prin sat pe la unele țărance cunoscute. Și am învățat multe dela ele. Sermaneale lucră totă ziua lucruri destul de grele și în totă ziua acele-și lucruri, și nu se plâng nici când de monotonie ca noi orașenele, și nici că gândesc, să-și cerce vre-o distracție. Inima lor e plină de sentimente nobile, și și-le hrănesc prin muncă. Își iubesc vatra casei lor, de ea li-se lăgă tot norocul și totă viața, și nici odată nu ajung, să se urască, căci sufletul lor nu e gol nici odată.

În a doua zi fiind Duminecă m'am dus la biserica. Toca și clopotul sunară atât de serbătorește prin sat, cât tot sufletul mi se umplu sunetul lor. Am făcut întru mine erași asemănarea între noi și între săteni. Prin cătunele sărăcăcioase n'a fost om, să nu audă sunetul clopotului și să nu-și înalte gândul la ceruri, pe când la oraș de câte ori nu sună clopotul, și de multe ori nici nu-l audim!

Am stat la un loc, ca să ved, cum se adună oamenii. Sănătoși, bine făcuți și îmbrăcați curat, te desfătezi, când îi privești. Bătrâni și flăcăi, ficioare și copii, pe toți de o potrivă încă de pe drum din depărtare îi vedeai apropiându-se de casa lui Dumnezeu cuprînși de sială și de frica lui Dumnezeu. Biserica era plină de oameni. Îmi salta inima de bucurie vedând atata popor. Nu m'am simțit nici odată mai mândră de nemul meu

ca atunci, știindu-mă în mijlocul dragilor românași, și nici odată rugăciunea mea pentru binele comun n'a fost mai aprinsă de dorință. Ajunsă la casa mătușii mă simțiam ca o sfință, atâta foc se vârsase din inima mea, cât mă simțiam ușoră și parcă sosită din altă lume.

După amedii am mers, să ved și jocul. Priviam cu drag în fețele ficioșilor și a fetelor și descoperiam în ele trăsături și expresiuni, cari aduceau mult cu a unor cunoscute de ale mele. Nisce ochi albaștri, frumoși și inteligenți, cu privire aspră, îmi aduceau aminte de o bună prietină a mea. Tot așa o statură înaltă și svelță mă ducea cu gândul departe departe. Ore întregi am privit tinerimea veselă, admirând învriturile ușore și făcând studii de fiziognomie.

În drum am întâlnit nisce copii ca bulgării de îndesați. Se dădeau pe un ghetuș lunecos. Nu m'am putut răbda, să nu înt în societatea lor. Erau știicoși, dar dră de tot în naivitatea lor. Dintr'un colț sat răsuna un corn. Era o melodie jal doioasă, ce-ți vorbea de o inimă arsă de Dintr'alt colț se aușiau cântece naționale. Tote respirau viață și poezie. Cum se plânge mătușica de acest trai dulce?

Serile mi-au plăcut mult. Nisce v au dat pe la mătușă cu furca. Ce po drăgălașe am audit! Am să vi-le spu Dvostre mai târziu. M'am simțit așa mândră, că știu și eu tărce, am cerut un caiet și m'am pus în șir. Se înt

cabinetului compus de el abia va să dureze până la votarea bugetului pe an. 1895, și apoi erupând din nou criza, probabil că se va dizolva parlamentul și se vor escrie alegeri nouă, după ce la o fuziune a partidelor, cari stau pe baza pactului dualistic, nu ne putem aștepta.

Br. Bánffy Dezső, care e cunoscut ca un calvin incarnat și inamic al naționalităților nemagiare, era să primescă și portofoliul internelor. Spre a nu provoca și mai mult pe catolic și naționalitățile înse s'a mulțămît cu demnitatea de ministru-președinte, chemând la resortul afacerilor interne pe *Perczel Dezső* fostul vice-președinte al camerei, care înainte de a fi deputat a funcționat ca vice-comite în comitatul Tolna. Ministru de comerț e deputatul *Daniel Ernő*. Conte *Festetics Andor* a rămas tot ministru de agricultură. La culte a ajuns ultra-liberalul *Wlassich Gyula*, care a funcționat ca procuror și dela 1890 ocupă la universitate catedra de dreptul criminal. *Erdélyi Sándor*, noul ministru de justiție, a lucrat pe cariera judecătorească timp îndelungat, de vre-o doi ani funcționează ca secretar de stat în ministerul de justiție și nu de mult a fost ales deputat la Duna-Szerdahely. Secretariul de stat din ministerul de finanțe *Lukács László* a primit portofoliul finanțelor. Dela el se așteptă, să urmeze politica financiară a lui *Wekerle*, mai ales în ce privește regularea valutei. Ministru croat a rămas tot *Iosipovich*, era br. *Fejérváry* ministru de honvegi. Ministru lângă persoana Maiestății Sale a fost numit br. *Jósika Samuel*. El va depune Duminecă în 20 a c. jurământul de fidelitate.

Despre br. Bánffy se susține, că ar fi promis Monarchului, că el va liniști naționalitățile (?), va pacta cu catolicii (?) și va zdrobi pe Kossuthiști (?).

În întreg cabinetul nu e nici un

mă venit și mie rîndul la o poveste. Să știți, ce poveste le-am spus! Văși spune-o și Dvóstre, înse mă tem, să nu o audă și alții, c'apoi nu se alege bine din trebă.

Trebue înse să plec cătră casă. Aveam concediul numai pe trei zile. Și terminul a fost expirat. Mi-am luat rămas bun dela mătușa și am pornit. Simțiam o adevărată părere de rău după viața dela sat. Înse acasă mă așteptau lucruri, cari nu puteam să le amân.

Eram deja în drumul țării. Singură în sanie puteam visa după pofta inimii. Mă gândiam la ce se va fi petrecut pe la noi în vremea, câtă am fost dusă. O, câte lucruri preste putință vedeam împlinite așa de ușor. Simțiam deja potopul de fericire, ce mă va cuprinde. Înse cu cât mă apropiam mai tare de casă, cu atâta mai mult îmi sbura fericirea și-mi crescea încoala. „Nu cred, să fi venit. Atâta depărtare, și iarna e neplăcut, să călătorești, și apoi sermanul are de studiat. Și mai bine, că n'a venit, pôte se răcia pe drum și-și intrupea studiul. Și la ce toate astea, numai pentru o poveste? Dar nu cred, că nu-mi va fi scris.” Ajunsă acasă măi într'adevăr o scrisoare. Purta sigiliul poștei tocmai de unde se află el. Cu câtă nișcare am desfăcut-o. Dar ce era?

O firmă își recomandă stofele elegante de bal.

O vere, vere, cât ești de tiran!

Elena S.

bărbat cu calități superioare, cu vederi mai largi și cu trecut politic. Premierul Bánffy e foarte slab orator, pe lângă aceea e om fudul și încăpăținat și mai mult despot decât energetic. Cealaltii ministri, cu excepțiunea lui *Fejérváry*, au putut fi buni funcționari subalterni, dară de aci nu urmăză, că ar fi și buni bărbați de stat și ministri.

Nici chiar liberalii nu cred în durabilitatea cabinetului Bánffy, care în batjocură e numit cabinetul de carnaval. Noul cabinet se va prezenta corpurilor legiuitoare astăzi, când își va desvolta și programul, care înse în esență nu va diferi de cel al cabinetului *Wekerle*.

Germânia.

În parlamentul imperial în săptămâna trecută a decurs cu multă patimă dezbaterile proiectului de lege în contra elementelor resvrătitoare. Deputații socialiști combat proiectul, prin care se crează stări excepționale, arătând, că legile vigente sunt de ajuns pentru susținerea ordinii publice. Dintre deputații catolici încă au vorbit mulți cu ocaziunea dezbaterilor parte reprobând întreg proiectul, parte combătând unele dispozițiuni ale lui. Deputatul alsatian *Zolmus* a poftit, să se recheme Iesuiții. Un singur Iesuit pôte lucra mai mult decât un regiment de polițiști în contra nisuițelor subversive. La universitatea din Strassburg nu e nici o schintea de religiozitate; dacă tot așa vor merge lucrurile, în 20 de ani imperiul va deveni păgân. Polonii ved în noua lege o măsură excepțională, care ușor se pôte aplica în contra religiunii și naționalității lor. Dr. *Șigl* caracterizează proiectul din cestiune ca o sentință de mörte pentru opoziție, dară adaugă, că în contra ideilor nu se pôte purta luptă prin legi, și că această lege va înmulți în Bavaria pe social-democrați cu 80,000 de voturi.

Cancelariul *Hohenlohe* declară, că proiectul țintesc numai la urmărirea crimelor îndreptate în contra societății și nu stă nici în o legătură cu cestiunea lucrătorilor, de a căror sorțe se interesează guvernul. După o dezbateră de 5 zile proiectul s'a retrimis comisiunii parlamentare.

Franta.

Cabinetul *Dupuy* în 14 a c. și-a dat dimisiunea din cauza, că camera a respins o propunere a deputatului *Frélat*, cu care propunere s'a identificat și guvernul.

Președintele republicei *Casimir Perier*, neputând îndupleca pe *Dupuy* să-și amâne dimisiunea și vedând, că republicanii moderați nu-i dau mână de ajutoriu în contra elementelor revoluționare, cari devin tot mai cutezătoare, a dimisionat și el în 16 a c. Camera și senatul intrunindu-se a ales în locul lui pe *Felix Faure*.

Rusia.

Cu ocaziunea anului nou st. v. țarul a făcut mai multe denumiri și distincțiuni importante. Așa pe marele duce *Mihail* de nou l'a numit președinte al consiliului imperial de stat, pe *Stoinovski* l-a numit secretar de stat; pe mini-

strul de finanțe *Bungen* și pe cel de justiție *Murawiew* l-a decorat cu ordul *S. Vladimir* cl. I.

Töte foile din capitală în articuli de anul nou prognostisază, că anul 1895 este începutul unei ere nouă de prosperare pentru Rusia. „Svet” relevază consolidarea finanțelor statului și reformele economice realizate în 1894. „Novosti” cu privire la afacerile externe scrie: „Rusia pășind în noul an se razimă pe alianța acelei puteri, care merge în fruntea civilizațiunii și e gata a întinde mâna altei puteri mari.” Alianța între Rusia, Franța și Anglia tot mai mult se apropie de realizare, având de scop a paralisa influința întregii alianțe. Până acum Rusia a observat cu fidelitate principiul neintervensiunii, dară la cazul, când nu i-s'ar lua în considerare justele pretențiuni în cestiunea Coreei, va fi silită a și-le valida și cu forța armată.

Corespondințe.

Lugoș la 15 Ianuarie 1895.

Onorată Redacțiune!

Diua de 10 Ianuarie a. c. erăși a fost o zi memorabilă în analele Diecesei Lugoșului. Protopopii tractuali și Asesorii Consistoriali ai acestei Diecese s'au adunat pe această zi în Lugoș, ca în calitate de mandatarii ai Clerului și poporului credincios din diecesă să felicite pe bunul lor Părinte din incidentul denumiri de Mitropolit, dând expresiune simțimentelor de înaltă stimă și iubire, ce le nutresce Clerul diecesan față de Înalt Prea Sfinția Sa.

După celebrarea s. liturgii, la care au luat parte în corpore toți, fiind și de Consistoriu, s'au adunat în reședința episcopescă cu scopul, ca să felicite pe Ilustrul Arhiepiscop în ședința consistorială. Adunați în ședință, după cântarea imnului „Împărate ceresc” Ilustritatea Sa salutând cu drag pe cei adunați declară ședința de deschisă. Apoi vicariul foraneu al Hațegului *Ioan Ianza* salută pe Arhiepiscop cam în modul următoriu:

Ilustrissime și Prea Sfințite Dómne Arhiepiscopice și Mitropolitice! Distincțiunea pentru mine măgulitoare, cu care mă onorără M. On. confrăți protopopi și asessori consistoriali, ca în acestea momente să dau expresiune simțimentelor de profundă bucurie și satisfacere fiescă, de care trăsaltă töte inimile românesci, mă preocupă adânc, și abia cutez a mă supune acestei comisiuni atât de delicate. Interpretând acestea simțimente, pe cari Vi-le oferă întreg poporul nostru prin noi mandatarii filor sufletesci din diecesă ca un mic tribut de pietate și recunoștință, trebue să ating și virtuțile strălucite dimpreună cu meritele neperitoare, pentru cari prevedința divină V'a înălțat la ilustra tréptă a Mitropoliei. Meditând înse asupra celor sevărșite în trecutul arhieresc al Ilustrității Vóstre mă ved dispensat dela amintirea calităților superioare a Ilustrității Vóstre, căci aprețirile număróse dela conaționali și dela străinii nepreocupați conglăuesc cu manifestațiunile dese a deputațiunilor succedate dela preagrațioasa denumire până astăzi. Este nespusă bucuria, ce a cuprins întreg corpul național. Măhniți ne va afla pe noi óra despărțirii, dar interesele vitale ale poporului românesc au reclamat apărătoriu zelos și energie conducător cu inimă

și înaltă prudență, care în timpul de față mai mult decât ori care sunteți numai Ilustritatea Văstră. Vă însoțim până la înaltele trepte ale sublimiei pușcării, dând laudă lui Dumnezeu pentru grația deosebită de a fi dat provinciei bisericesci pe mirele său ales, în care s'au întrunit toate dorințele, și care fără îndoială e capabil de a realiza toate așteptările îndreptățite ale poporului românesc.

Primiți, Ilustrissime, mulțămitele noastre ferbinți pentru simpatia, dragostea și îngrijirea părintească, de care ne-ați împărtășit, și recunoștința adâncă pentru propensiunea, cu care ați judecat rezultatele activității noastre. Păstrați-ne și de aci încolo tesaurul simțimentelor de simpatie ca un suvenir dulce al legăturii sufletesci între noi și Ilustritatea Văstră în timp de 20 de ani, ér noi la rîndul nostru vom ruga pe Părintele ceresc, ca să Vă lungescă frul vieții până la cele mai depărtate hotărâ ale vieții pămîntesci în sănătate, putere și fericire neconturbată, ca să puteți realiza aspirațiunile nobile și salutare, ce Vă preocupă spre lauda lui Dumnezeu și fericirea poporului nostru românesc. Să trăiți mulți fericiți ani!

Ilustrul Arhiepiscopu emoționat până în adâncul inimii și cu lacrimi în ochi răspunde cam următoarele:

Prea On. Die vicariu! M. On. Frați în Christos Protopopi, asessori consistoriali și iubiți fii sufletesci! Când din îndurarea lui Dumnezeu și grația S. Scaun Apostolic am ocupat scaunul episcopesc al Lugosului, mi-am luat și stabilit o normă, după care să lucră, ca să pot corespunde așteptărilor. Această normă a fost supunere omagială către supremele auctorități bisericesci și politice ale statului și de această normă condus m'am nisuit, ca prin servitiu sincer să descoper tot ceea ce am aflat salutar pentru binele și înaintarea diecesei. Mi-am statorit, ca către colegii episcopi și auctoritățile politice, cu cari am venit în coatinere, să fiu totdeauna cu respectul și prevenirea cuvenită și să țin relațiuni bune cu ei bine știind, că dela această împrejurare mult atîrnă, ca să ni-se ajute și să nu ni-se strice. În această normă am avut și aceea, ca ajutorii mei să aflu în mine un adevărat susținător și apărător, căci eu eram convins, că numai în conțelegere și prin consfătuire cu Veneratul Capitul se pôte înainta și ajunge la rezultate bune.

Fost-au vremuri grele și furtunoase. Fost-au timpuri, în cari voi înși-vă m'ați sfătuit, să mai las ceva din dreptate. Eu înse întru toate și în toate împrejurările m'am nisuit a administra diecesa apărând, mângâind și înărind pe aceia, cari au avut lipsă. În justiție m'am silit după putință a face dreptate. Beneficiile m'am adoperat a le împărți după călități și merite, ér pe cei greșiți i-am judecat cu blândeță și dreptate. Eu pentru toate acestea împlinite cu concursul și sfatul vostru vă sunt mulțămitori și vă doresc dela Dumnezeu totă răsplata cerescă.

Dacă în timp de o lună ori două va veni întărită denumirea mea dela S. Scaun Apostolic al Romei, va trebui, să vă părăsesc, și pentru această vă aduc aminte de sfaturile, ce le-a dat S. Ciprian în cartea sa a IV-a din esil către preoții și diaconii săi: „Nisuiți-vă, până când prevedința divină vă va trimite alt Părinte în locul meu, ca să împliniți cele de împlinit, și să nu lipsescă nimic din cele necesare.“ Și acum darul Domnului nostru Iisus Christos, dragostea lui Dumnezeu

Tatăl și împărășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți.

Terminând Ilustritatea Sa vorbirea între însuflețite urări de „Să trăescă!“ s'a început ședința consistorială plenară, care a durat până către 12 ore. La 1 oră a fost prânzul la care pe lângă membrii Veneratului Capitul și Clerul gremial au luat parte toți cei sosiți din afară în număr de 20 de inși. În decursul prânzului s'au ținut mai multe toaste. Le-a început Ilustritatea Sa Arhiepiscopul mulțămind Veneratului Cler pentru dragostea și alipirea arătată față de dînsul. Au toastat apoi vicariul Ianza, protopopii Vulcan, Grecu, Sp. Du Iuliu Mihályi, Revds. Dn Petru Pop, canonic, preotul Romul Raca, protopopul Abel Pop Bociat și învățătorul Nic. Trimbișoniș, ér în fine vialul și simpaticul protopop al Oraviței George Popoviciu.

Terminându-se prânzul, Ilustrul Arhiepiscopu a petrecut mai mult timp cu oșpeții în conversațiune familiară. Y.

Giurgeu în Decembrie 1894.

Onorată Redacțiune!

Ceea ce mă îndemnă, să cer ospitalitatea „Unirii“, trimițându-i această modestă corespondență despre nisuițele și stările culturale ale mult cercatei populațiuni române gr. cat. din părțile extreme a patriei noastre, este convingerea-mi nestrămutată, că acest organ al vieții noastre morale culturale după patru ani de activitate publică a corespuns întru toate înaltei sale chemări contribuind în cea mai mare măsură la clarificarea marilor probleme și necesități a poporului nostru, păstrând necesara legătură între toate membrele corpului național, regulând în mod salutar pulsațiunile puterilor lucrative din acest corp moral și ăst mod prin o decentralizare a curentelor culturale exerciând o influință binefăcătoare asupra organismului vieții noastre morale naționale.

Această fiind menirea „Unirii“, și acestei necesități servind ea cu credință și iubire neclătită, nu suferă îndoială, că cei preste 18 miș de Români din părțile espuse ale comitatului Ciucului, pe cum în trecut au avut de a-și mulțami în cea mai mare parte esistența și conservarea caracterului etnic național român scutului bisericii unite, așa și pe venitoriu contoză la acest unic sprigin, care în aceste grele împrejurări singur această s. biserică, a cărei mari interese și scopuri le servește organul „Unirea“, pôte să-l întindă.

Singur acestei îngrijiri materne se pôte mulțami, că criticele împrejurări, în cari a ajuns poporul român din această patrie în urma diavolescului sistem de persecuțiune și corupțiune, i-au aflat și pe acești conaționali încă nefghiiți de curentul nimicitoriu de ce are un popor autohton mai scump, și în multe privințe destul de pregătiți pentru a înfrunța și primejdiile, ce le mai amenință esistența și dezvoltarea culturală națională.

Binevoescă deci, Mult Onorată Redacțiune, a înregistra, că pe lângă toate unelcările, intimidările și persecuțiunile inamicilor de mörte, cari dela ultima-mi corespondență din anul trecut s'au descărcat și asupra acestor conaționali izolați și puși, cum se dice, între ciocan și între ildă, cu toate aceste, nu au putut rămâne nesimțitori față de noua mișcare a spiritului și geniului națiunii române, care a străbătut și în aceste văi romantice și în sinul Carpaților ostiei al patriei noastre.

Posiția lor critică, simțul de conservare

a acestei mult cercate populațiuni, pe cum și prudența conducătorilor, reținându-i dela manifestațiunii reacționare pe terenul politicei militante, cu atât mai tare i-a îndemnat nu numai la rezistența și suferința în tăcere și resignațiune, ci mai virtos la activitate pe mănusul teren cultural bisericesc și scolastic. Rezultatele acestor nisuițe îndreptățite aflu de bine a le comunica în următoarele.

Față cu atacul politicei bisericesci păgane a guvernantiilor șovinisti și francmasoni s'a luat o rezoluțiune obligătoare pentru toți preoții și docenții gr. catolici din acest district protopopesc, alăturându-se și acești conducători ai poporului la toate protestele celorlalți confrăți și declarându-se solidari cu toți pașii, ce s'au luat și se vor lua de către cei competenți în interesul religiunii și drepturilor naturale și naționale ale poporului român din monarchia austro-ungară.

Pentru delăturarea pericolului, ce rezultă din aplicarea articolului de lege XXVI din 1893 referitoriu la regularea salarelor docentale s'au statorit salarele aceste la minimumul de 300 fl. deducându-se instrumente de dotațiune în regulă la cele 12 școli confesionale gr. cat. din acest tract, escugetându-se mijlocele necesare și pentru quinquenale și alte lipse eventuale, cari se vor acoperi a) din fundațiunile bisericesci scolastice deja existente, unde lipsesc având a se înființa; b) din magazinele de bucate; c) din ajutorul fondului cultului tractual esistent; d) din venitul, ce se sperază a incurge aranjându-se în fiecare an conveniri împreunate cu ceva producțiuni literare, loterii și tombole, adunându-se pentru aceste oferte, mai cu samă articli din industria de casă atât dela femeile din clasa mai inteligentă cât și dela țerance, și în urmă e) în casuri mai urgente din colecte benevole din acest tract, eventual făcându-se apel public la bunăvoința celorlalți conaționali.

În urma presiunii din partea auctorităților administrative, exerciată asupra comunelor românesce, de a vota ajutoare banale pentru reuniunea Carpatină ardelenă cu scopul de a se schimba numirile munților, locurilor și rîurilor, cari în partea cea mai mare în acest comitat secuiesc sunt române și slavice, spre marea nedreptățire a acestor misere comune, ele s'au îngreunat cu tace de 50 fl., și spre detrimentul științei etnografice s'au fasificat numirile vechi istorice prin traduceri necorecte, pr. Găinésa = Galambhavas, Trenesilésa = Irotkóhavas, Drepuș = Tatár, Punga = Tarisnyáshavas, Comșa = Medvevér, Curmătură = Déltonyak, Dobreanu = Nyireszarok, Toplicióra = Hidegpatak, Opcina = Táborhely, Voivodésa = Fekete Derekalja, Cerbul = Cserebülk, Coda vacii = Kodavaszi, Puturésa = Putrásza, Dealu = Gyula, și alte nenumărate absurdități. S'a aflat deci de lipsă, ca preoțimea să se grăbescă a compune monografiile tuturor parochiilor, adunând toate datele păstrate sau în documente și monumente vechi, sau prin tradițiunea poporului, după cum s'a decis în sinódele anterioare. Aceste monografii, conținând un prețios material pentru istoria națională, după cum s'a constatat din cea a parochiei Varvizului, dedusă până acuma și cetită cu ocaziunea sinodului din 12 a l. c., trecând prin critica obiectivă a preoților cu ocaziunea sinódelor protopopescei, după ce vor fi prelucrate prin o comisiune

alésă, se vor pute și tipări, la cas necesar și pe spesele fondului cultural al tractului, în favorul cărnia va încurge și venitul curat, ce ar rezulta din vânzarea acestui operat.

De altă parte și poporațiunea din acest protopopiat începând dela cel mai misér diler s'a grăbit a răspunde apelului pentru ajutorarea gimnasiului român din Blaș, unde și-a primit educațiunea puțină inteligență din aceste părți, contribuind spre acest scop, după comunicatul de până acum, cu suma de 197 fl. 82 cr., mai sperându-se și alte oferte.

Vrednică de notat, și cred, că și de imitat, este și datina introdusă la inițiativa Mult Onoratului Mihail Dobrean paroch gr. cat. în Tulgheș și viceprotopop onorariu de a se serba cu ocaziunea sinódelor protopopesci de primăvară, pe cum și la hramul bisericesc diferite evenimente mai însemnate din viața acestor comunități, în legătură cu factorii mai însemnați, cari și-au câștigat merite la aceste. O atare serbare a avut loc la 29 Martie a. c. în parochia Bilbor, cel mai înalt punct locuibil în Transilvania, situat la înălțime de 1182 m. dela suprafața mării, la spatele munților Calimani (Colles magni de 2034 m.) și între munții Opcina, Muncel și Cibleșul mare și mic, cu preste 100 de isvóre de apă acră, cari în multe privințe întrec pe cele din Borsec. Credincioșii acestei parochii în număr aprópe de o mie, isolați de lume, fericiți în simplitatea lor patriarchală, în credința și datinile străbune românesce, cu mic cu mare s'au grăbit în acea zi, serbând amintirea fundării parochiei lor, amintindu-se din așa numitele *pomelnice* numele ctitorilor și ale altor binefăcători, între cari cel mai vrednic a fost Petru Dobrean, tatăl actualului paroch în Tulgheș, care pe la anul 1794 a administrat din Varviz și această parochie între cele mai grele împrejurări, contribuind în mare parte la prosperarea și întărirea acestor credincioși în credința gr. catolică.

Acest exemplu a fost urmat și de parochienii din Varviz, cea mai veche dintre comunele române din Giurgeu, a cărei preoți, mai cu samă din familia Dobrenilor, în timp de o sută de ani au contribuit mai mult la consolidarea elementului român din acest ținut și la lățirea s. Uniri. Credincioșii acestei parochii cu ocaziunea hramului din 20 Novembre a. c. în număr de preste 400 de inși au primit sfatul părințesc luând hotărârea de a părăsi datina veche observată până acum de a spesa cu această ocaziune cel puțin 70—100 fl. pe rachiú împărțindu-l la s. biserică ca elemosină, prin ce de multe ori se produceau fapte condamnabile. În locul acestor spese zădarnice s'a luat conculsul de a se face colectă spre scopuri bisericesci culturale, ceea ce a și succes spre marea daună și supărare a lipitorilor satului, cari de o parte alungați de airia, de altă parte atrași de nepriceperea acestor locuitori, sub scutul guvernărilor nostri, a căror interese le servesc, de mult rod la rădăcina existenței acestei sermane poporațiuni, sugerându-i ca nisce vampiri puterea și averea câștigată cu crunte sudori.

Acastă primejdie, care mai tare amenință cu ruinare totală mai cu samă poporațiunea română din acești munți, a îndemnat și pe ceilalți preoți a se ocupa mai serios de această afacere în sinodul ținut la 12 a l. c. în parochia Giurgeu Sân-Miclăuș, concludându-se, că a sosit timpul, ca să se folo-

sescă toate mijlocele pentru delăturarea acestui rău, care o luat dimensiuni îngrijitoare.

Tot cu această ocaziune s'a primit proiectul relative la înființarea reuniunii de asigurare contra focului a superedificatelor bisericesci parochiale, cu observarea, că să se precizeze mai detaliat obligațiunile, ce le vor avé preoții în acest respect, eventual să se prelimineze și pentru dinșii ceva remunerațiune ca organe mijlocitoare. În urmă după rezolvarea unor agende momentóse, între cari luarea măsurilor pentru respectarea legii repausului de Duminecă, întrevinând autoritățile competente, ca în această zi să se opréscă vânzarea de vinars, înființarea reuniunilor de temperanță și de îngropare, mai cu samă pentru miseri ș. a., s'a compus o adresă de felicitare Ilustrității Sale Dr. Victor Mihályi, nou denumitului Archiepiscop și Mitropolit, care subscrisă de toți cei prezenți în semn de bucurile și omagială supunere s'a trimis înalt Preasfinției Sale, după ce și la serviciul divin, care a premers ședinței, s'au adus rugăciuni de mulțămită Preabunului Dumnezeu pentru acest îmbucurătoriu succes, dorit de totă inima românescă. Atât preoțimea tractuală, cât și toți credincioșii doresc ferbinte, ca la timpul s'au să-l pótă întimpina în aceste văi romantice ale Carpaților resăriteni, cercetate pentru ultima óră de Episcopul de pie memorie Ioan Lemeni la anul 1835.

Geminus.

Colecta pentru gimnasiul din Blaș.

Suma din anul 2.	fl.	20719.82
4. Din <i>Săllicea</i> dela:		
Iosif Florian	1.—	
Vasile Felecan	—20	
Muncaciú Nastasia	—10	
Pop Sovalina	—10	
Muncaciú Elena	—10	
Íepure Iuon curator	—10	
Íepure Filip	—10	
Roșu Iuon	—10	
Muncaciú Pascu	—10	
Felecan Ignat	—10	
Feneșan Teodor	—10	
Feneșan Gligor	—05	
Irimieș Vasile	—11	
Mártonfy Ana	—10	
Muncaciú Gligor	—10	
Irimieș Petru servitóriú	—10	
Muncaciú Irimie	—10	
Íepure Susana	—04 fl.	2 70
5. Din <i>Schiop</i> dela:		
Vasilú Hossu	1.—	
German Todor	1.—	
Giurgiú Petru	—50	
German Vasilie	—15	
Popa Iuon a Dochi	—40	
Hancu Vasilie I. Dumitru	—20	
Hossu Ioan	1.—	
Cornea Vasilie	—20	
Timbuș Marișca	—25	
Hancu Veronica	—25	
German Nicolae	—20	
Dela biserică	1.—	
Dela popor bucate	3.20	
Copilu Iuon	—10 fl.	8.45
Suma fl.	20730.97	

Noutăți.

Concurs. Pentru umplerea stațiunilor cantor-docentale din *Clopodia* în protopopiatul Varadia și *Hitiag* în protopopiatul Buziașului și pentru stațiunea docentală din *Bărbănteni superiori* în protopopiatul Jiului se escrie concurs cu terminul de 31 Ian. 1895. Tóte aceste stațiuni sunt împreunate cu salariu de câte 300 fl., cuartir și lemne focale.

Întru mărirea lui Dumnezeu. *Panican Dilla* cu soție-sa *Onița* au dăruit pentru cumpărarea unui clopot la biserică noastră din

Secuieú 100 fl., *Negru Nuțu* cu soție-sa *Ana* 20 fl., *Merloiu Marie*, *Mereú Mateiu* și *Potre Todora* câte 1 fl., *Mereú Gavrilă* 50 cr., *Pascalan Georgie* 60 cr., *Potre Gligor* 1 fl. 50 cr. și *Iustin Ungur* 5 fl.

Ca denariú alți Sfintului Petru a încurs la Ordinariatul episcopesc din Lugos pe 1894 din diecesă 119 fl. 37 cr. v. a., cari prin intermediarea nuntiatului din Viena au fost străpuși la locul destinațiunii lor.

Limba română și Italiani. Ca și camera, așa și senatul român la manifestarea de simpatie a celor 277 deputați italieni a răspuns cu adresă de mulțămită subscrisă de mitropolitul Moldovei și de alți senatori. Adresa trimisă dlui marchis Pandolfi s'a publicat în toate diarele mai de frunte, în „Gazeta de Venezia” în limba română din motivul, că *Italianul nu are nevoie de interprete și vocabular spre a înțelege frumoasă limbă a fraților dela Dunăre.* Amicul Românilor dl Pandolfi în epistola către mitropolitul Moldovei, după ce spune, că a comunicat adresa cu diarele și președintele camerei italiene, scrie: „Am înțeles perfectamente sentimentul, care v'a îndemnat, să vă serviți de limba românescă pentru a vă manifesta ideile vóstre. Pentru aceea și rațiune eu imi permit a vă răspunde în limba italiană. Fost-am odinioară același popor, rămas-am același popor mulți secoli și vom rămâne pe de-a pururea.” În străinătate ne e preamărită limba, la noi acasă ne e hulduită.

Intemnițări nostri dela Seghedin și Vaș din incidentul serbării anului nou st. v. au primit o mulțime de telegrame și adrese.

Candidare de deputat. „Dreptății” i-se telefonéză din Budapesta din 16 a c., că Românii din cercul electoral al Șimleului, a cărui mandat de deputat prin denumirea lui Bánffy a devenit vacant, au de cuget, să candideze pe dl Georgiu Pop de Băsescl. Acastă scire are încă lipsă de confirmare.

Epistolă către Regele. Conte Zichy István spre a informa pe capul statului despre starea desolată, în care au împins țara guvernele conduse de falsul liberalism, a adresat regelui o epistolă. El descopere în colorii marcante, dară fidele miseria, ce apasă maioritatea cetățenilor, dicând între altele: „Națiunea se află într'o completă disoluțiune; pacea între naționalități și între confesiuni este spulberată, érá neînțelegerea a străbătut până în sânțuiriul familiei.”

Serata literară din sara de s. Vasilie aranjată de Reuniunea femeilor gr. cat. române din Blaș a succes foarte bine. Reuniunea și publicul pot să fie recunoscători dșorei Melania Brândușan, dnei Otilia Murășan și dlui Traian Murășan pentru bunăvoința și succesul, cu care s'au întrecut intru a găti publicului adunat o sară plăcută. Publicul încă a fost destul de numeros, și așa a fost considerabil și venitul, carele a rezultat pentru fondul Reuniunii.

Balul Reuniunii pompierilor voluntari din opidul Blaș va fi Sâmbată în 26 Ianuarie st. n. a. c. în Hotelul „Univers”. Prețul intrării: de familie 2 fl., de persoană 1 fl. Începutul la 8 óre séra.

Românii în armată. Anuarul statistic militar de pe 1893 al armatei austro-ungare constată, că cei mai mulți ficioři apți pentru serviciul militar în proporțiune îi dau Românii, apoi urméză Croații, locul al treilea îl ocupă Magarii, după aceștia succesiv vin Rutenii, Germanii, Cehii și Polonii.

„*Romänische Jahrbücher*” au încetat să mai apară. Acastă interesantă revistă politică și literară a fost întemeiată de dl *C. Diaconovich*, mai întâi cu titlul „*Romänische Revue*”. Timp de 10 ani a fost pentru străini un interprete al dorințelor și aspirațiunilor poporului român și a adus însemnate servicii cauzei românesce.

† **Iosif Danko**, episcop și preposit al capitulului din Pojon, a repausat în 14 a c. în etate de 66 ani. A fost mai înainte profesor la universitatea din Viena și s'a distins în literatura teologică mai ales pe terenul studiului s. Scripturi.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

D.

Forurile protopopesce.

(Continuare.)

Puterea forurilor protopopesce ordinariă sau delegată? Se naște acum întrebarea, că puterea publică bisericăască a forurilor protopopesce era oare ordinară adevărată legată de oficiul lor și întemeiată în lege, ori dădă era delegată și funcționa numai în numele episcopului. Încâtă când și până când erau înscrinate cu lucrul acesta din partea episcopului?

Cultura teologico-juridică a părții covârșitoare a clerului nostru chiar și după s. unire câtva timp era mult mai inferioară, decât ca preoțimea preste totu să fie putută face distingerea cea subtilă între potestate ordinară și delegată. Din pricina acesta terminii ordinară și delegată nici nu-i prea aflăm prin urmele istorice despre forurile protopopesce. Cestiunea deci nici nu o putem deslega decât prin o cercere și aprofundare juridică a urmelor istorice, cari le avem despre forurile protopopesce.

Precum am vădit mai sus. ¹⁾ Petru Maior susține, că puterea forurilor protopopesce în Ardeal era ordinară nu pe baza unei legi, ci pe baza datinei „de nepomenită vreme”.

Deductiunea acesta alui Petru Maior ar fi logică numai în cazul acela, dacă ar fi adevărat, că din „nepomenită vreme” în biserica românească din Ardeal puterea forurilor protopopesce fu considerată totdeauna de putere ordinară și nu delegată. Obiceiul său datina îndelungată de a considera puterea acesta de ordinară ar substitui lipsa unei legi pozitive, carea să pronunțe expres natura puterii acesteia. Căci este un principiu de drept, că datina având cerințele legale are putere de lege.

Petru Maior înse lucrul acesta nu l-a dovedit cu nimic. În ce are drept, este numai atât, că și pe timpurile lui forurile protopopesce în biserica românească din Ardeal erau considerate ca existente de timp tare îndelungată. De unde numai atât a putut dice Petru Maior, că deși nu existe nici o lege pozitivă, carea să îndreptățească existența forurilor protopopesce în biserica românească din Ardeal, totuși existența lor îndelungată suplinesc lipsa legii acesteia, câtă existența lor totuși este legală.

Din existența îndelungată înse a forurilor protopopesce în biserica românească din Ardeal nu urmază și aceea, că puterea lor a fost ordinară. Căci au putut exista timp tare îndelungată și cu putere numai delegată.

O dicem acesta din motivul, că din urmele istorice, ce le avem astăzi, și dacă nu cu deplină siguranță, dară la totu cazul cu tare multă probabilitate putem deduce, că puterea forurilor protopopesce în Ardeal în timpurile, până unde o putem urmări, a fost considerată nu atât de ordinară, câtă mai multă de delegată din partea episcopului.

Spre dovedirea aserțiunii acesteia vom aduce numai două exemple, unul din timpul dinainte, și altul din timpul de după s. unire.

În dalteria mitropolitului Belgradului Genadie amintită mai sus ²⁾, prin carea mitropolitul denumesc protopop în comitatul Huniadori pre protopopul János din Huniadoră, mitropolitul dice, că a dată acestui protopop „putere, cum unde va fi lege, împreună cu jurații să potă despărți și birșagului cu dreptate” va să dică la dată for protopopesce.

Acum aceea este natura puterii bisericăști ordinare, că dacă mai marele o a conferit cuiva, o poșede neconturbat până cândă se află în acel oficiu, și nu este lipsă ca morindă mai marele, care i-o a conferit, următorul acestuia să i-o conferescă din nou. Conferirea din nou se întâmplă numai la puterea delegată.

Așa de pildă puterea bisericăască a unui episcop este ordinară, și dacă o a căpătat odată dela Pontificele, morindă Pontificele respectiv, nu este lipsă, ca Pontificele următoru să i-o conferescă din nou. Așa este și cu puterea parochului. Dimpotrivă puterea vicariului generalu nefiind ordinară, ci numai delegată, murind episcopul, care a pus pre respectivul vicariu generalu, și puterea acestuia încetă, și sub episcopul următoru nu pôte funcționa ca vicariu generalu, de nu va fi constituit din nou și de acestu episcop.

¹⁾ Punctul 7 din urmele istorice generale despre forurile protopopesce

²⁾ Vezi punctul 1 al urmelor istorice despre modul cum erau constituite forurile protopopesce în Ardeal în timpurile vechi.

Premițându-le aceste și aplicându-le la dalteria de mai sus dată de mitropolitul Genadie protopopul János dela Huniadoră la 1628 aflăm în ea și cuvintele următoare:

„Vedându noi la mâna lui (protopopul János din Hunedóra) cărțile și altor vladici mai dinainte vreme, într'acela-și chip datam și vladicia mea cartea noastră” etc.

Din cuvintele aceste se vede, că decretul său dalteria, cu carea protopopul János dela Huniadoră a căpătat dela mitropolitul Genadie forul protopopesce, a trebuit să o capete dela fie care mitropolit, care a stat în scaun înainte de Genadie, și numai după ce o căpăta dela fie-care, putea să-și deprindă jurisdicțiunea forului său protopopesce, până cândă guverna acel mitropolit. Murind mitropolitul respectiv, trebuia să și-o ceară din nou dela mitropolitul următoru. Asta înse nu avea înțeles, dacă puterea forurilor protopopesce era ordinară, cum dice Petru Maior, ci numai dacă era delegată.

Ba murind mitropolitul Genadie și urmând în locul lui mitropolitul Ilie Orestu, și după acesta urmând Simeon Ștefan în scaunul mitropolitan, protopopul János dela Huniadoră a cerut și dela acesta să-i confirme forul protopopesce și celealalte drepturi, ce le-a fost căpătat prin delegațiune dela mitropolitul Genadie și dela alți mitropoliți de mai înainte. Și mitropolitul Simeon Ștefan i-le-a și confirmat imprimând și sigilul și adaugându la capetul dalteriei cuvintele următoare și subscrierea:

„În chipul meu să poruncesc în totu locul”.

L. S. „Ștefan Archiepiscop și Mitropolit.”

Împrejurarea acesta arată, că înainte de s. unire pe la 1628 forurile protopopesce erau considerate de foruri cu putere bisericăască nu ordinară, ci delegată din partea mitropolitului.

Ce se ține de timpul de după s. unire, observăm numai următoarele:

Pre timpurile episcopului Clain se vede, că în Ardeal era datina, ca toate cauzele judecate de forurile protopopesce să fie trimise la scaunul episcopesc spre suprarevisiune. Prin acesta scaunul archieresc era tare îngreunat. Din cauza acesta săborul mare dela 1742 în punctul 11 din ziua a doua a decis, ca de aci încolo numai cauzele mai mari să fie trimise dela forurile protopopesce la scaunul archieresc spre suprarevisiune, era cele mai mici să le esecutive înșiși protopopii.

Datina acesta érași arată, că puterea forurilor protopopesce în Ardeal era considerată și după s. unire numai de putere delegată, și nu ordinară. Căci cauzele judecate de un for provădit cu putere judecătorească ordinară nu se trimite din oficiu la forul superior spre suprarevisiune, decât numai dacă o parte litigantă apelază.

Din datina acesta se vede mai departe și aceea, câtă valoare are asertul lui Petru Maior, că protopopii puteau să dicteze în forul lor ori ce pedepsă asupra preoților, fără ca să fie obligați din oficiu a trimite întrégă cauza forului episcopului spre suprarevisiune, după ce pre timpurile episcopului Clain chiară dimpotrivă protopopii trimiteau forul episcopesc spre suprarevisiune chiar și cauzele neînsemnate judecate în forul lor.

Dacă dară este vorba, ca din documentele vechi, să deslegăm cestiunea naturei puterii judiciare a forurilor protopopesce, atunci putem să dicem cu destulă probabilitate, că puterea acesta a fost delegată de episcop și nu ordinară, deși terminii acestia juridici nu ocără mai nicăiri în urmele istorice, ce le avem despre forurile protopopesce.

* * *

Părerea dominantă despre originea forurilor protopopesce. În biserica noastră românească din Ardeal până acum a fost mai generală părerea, că forurile protopopesce sunt o instituțiune de a bisericăști resăritului. Pricina, că părerea acesta s'a putut lăți așa tare, este de a se căuta în două împrejurări.

Și anume întâi forurile protopopesce sunt în adevăr în Ardeal o instituțiune destulă de veche. Și așa a fost lucru firesc, că publicul să le considere de o instituțiune resăritenă, căci nu-și putea închipui, cum a putut întra instituțiunea acesta în biserica noastră, dacă a fost străină.

Mai departe la romano-catolicii din țară nu există nicăiri foruri protopopesce, și lucrul acesta era cunoscut publicului nostru. Nu este nici o mirare deci, căci publicul neorientat în istoria dreptului bisericăști, ușor și-a înșușit convingerea, că după ce forurile protopopesce există numai în biserica românească resăritenă

unită și neunită din Ardeal, era la romano-catolici în țară nicăiri, trebuie să fie o instituție de a bisericii resăritului.

Ba convingerea acesta era așa de tare și neclătită, câtă doră putemă dice, că nimeni n'a mai gândit la aceea, că să se informeze, că dacă forurile protopopesce sunt în adevăr o instituție de a bisericii resăritului, ore există ele și în alte țări aparținătoare bisericii resăritului, și cu deosebire ore există ele în România și în Moldova?

La aceste mai adaugem, că la noi ca la ori ce popor, care se află în stadiile de întâiu ale culturii, puținii bărbați se ocupă cu scrutarea științifică chiar și a cestiunilor în mijlocul cărora trăim. De aci urmăză apoi în mod firesc, ca cu privire la câte o cestiune se formeză câte o părere publică așa de netemeinică, ca să nu dicem naivă, dară totu odată și așa de tare, ca să nu dicem încăpăținată, câtă despre adevărul ei doră numai tare puțină cuteză a se îndoi. Ba se mai întâmplă, de și bărbați serioși și de talentu se pun în serviciul ataror păreri. Atunci părerea greșită câștigându o proptă nouă, confuziunea devine și mai mare. Ba atunci cel ce ar cuteza a pași cu adevărul în mână împotriva greșelii, trebuie să fie gata la câte și mai câte atacuri.

Așa de pildă pre la 1861 ca și mai târziu erau în publicul nostru nise ideii așa greșite despre sinodalitatea din Pravila, câtă este mirare, că cum s'au putut nasce și cuprinde pre atâta omeni chiar și de simțiri bune. Atunci pași mitropolitul Vancea, pre atunci canonic la Oradea mare, cu unu opă micuță, ¹⁾ în care cu Pravila în mână dovedi limpede ca lumina sórelui, că ideile, ce le are publicul nostru despre sinodalitatea Pravilei, n'au nici celă mai micuță temei în Pravila.

Și ce să vezi? Unu legionu s'a sculat în contra lui și l'au atacat în unu mod destul de brusc, personal și necuviincios, fără să pótă dovedi, că Vancea ar fi scrisu barēm o iotă neadeverată despre sinodalitatea din Pravila. Ba terorismul a mersu până acolo, câtă fôea, carea a publicat atacurile împotriva lui, n'a voit cu nici unu preț să-l publice răspunsul la atacuri, câtă a fost silit să și-le edea separat.

Premițându aceste despre cauza, că în publicul nostru s'a născut și susținut o părere așa greșită despre originea și natura forurilor protopopesce, vomu aduce înainte numai câteva casuri, cândă părerea acesta a pășit în public.

* * *

Canonicul Gavrilă Popu dela Lugoșu despre forurile protopopesce. Mai întâiu canonicul Gavrilă Popu dela Lugoșu, altcum istoric destul de bun, cu privire la lucrul de sub vorbă se exprimă astfel:

„Acestu dreptu de foru bisericescă judicială încă din timp cel antic al creștinătății s'a fost comunicat și protopopilor, precum în biserică orientală, așa și în cea apusană.“

„Astfelu de foru bisericescă judicială protopopescă a fost și în biserică noastră română, precum înainte așa și după unirea bisericei române cu mama biserică a Romei.“ ²⁾

Datorința unu auctoriu, care așa categorice susține unu lucru, cum este acela, că *„dreptul de foru bisericescă judicială încă din timp cel antic al creștinătății s'a fost comunicat și protopopilor“* și încă în amândou bisericele, ar fi fost, ca să se provôce la isvôrele, de unde și-a scos și pe care își întemeiază asertul.

¹⁾ Dr. Ioan Vancea »Dialogu despre constituțiunea bisericei și despre sinode«. Orade 1861.

²⁾ Sionul românesc anul II Nr. 16 pag. 185.

Că auctoriul nostru a fost convins despre adevărul celor susținute de el, o credem bucuros.

Inse de aci nu urmăză, că convingerea lui este însuși adevărul obiectiv. Chiaru pentru aceea auctoriul a fost datoriu a spune isvôrele, pre cari s'a întemeiat, ca cel ce n'au convingerea dînsului despre lucru, să pótă cerca, că ore convingerea lui nu este greșită.

Auctoriul nostru inse nu se provôca la nici unu isvor, deși cu privire la alte cestiuni relative la forurile protopopesce, ce le mai tracteză acolo, indică totdeauna tare fidel isvôrele.

Dovedesce împrejurarea acesta, câtă de tare era și pre atunci convingerea, că forurile protopopesce din biserică românescă din Ardeal sunt o instituție de origine resăritenă, cândă și unu auctoriu altcum serios ca canonicul Gavrilă Popu nici n'a aflat cu cale a mai cerca, că ore convingerea acesta întemeiază-se pre adevărul obiectiv sau nu.

Așa ceva trebuie să ne uimescă cu atât mai virtos, că însuși auctoriul ne spune, că Pravila nu cunoșce foru mai inferior decâtă alu episcopului. ¹⁾ Împrejurarea acesta ar fi trebuit să-l îndemne să caute, cum de Pravila nu știe nimic de forurile protopopesce, dacă acele sunt *„din timp antic al creștinătății“*. Atunci căutându după isvor, din cari pôte limpezi cestiunea, ar fi aflat, că în *„timp antic al creștinătății“* nici protopopi n'au existat, necum să existe foruri protopopesce. Și așa mergendu din o cestiune în alta în urmă ar fi trebuit să afle curatul adevăr, că forurile protopopesce chiar de locu nu sunt o instituție orientală.

* * *

Mitropolitul Șulutu despre originea forurilor protopopesce.

În totu decursul păstoririi mitropolitului Șulutu cestiunea forurilor protopopesce a fost la ordinea zilei. O parte din episcopatul românesc gr. cat. era în contra lor. Clerul, cu deosebire inse protopopi din arhidieceșă conduși între altele și de interese material potiea, ca forurile protopopesce să rămână neatinse, și să funcționeze atât în causele disciplinare și penale, câtă și în cele de căsătorie.

Mitropolitul Șulutu a fost altcum unu bărbat, care multă și-a iubit clerul său, și de aceea era și tare aplicat a implini dorințele clerului. Din cauza acesta la 1858 și trimise recursu la S. Scaun Apdstaticu alu Romei în cauza forurilor protopopesce. ²⁾ Recursul altcum este compus cu multa iubire față cu biserică, și aduce nu puține argumente de prudență în favorul forurilor protopopesce. Ca cea mai mare parte din publicul nostru și mitropolitul Șulutu era de părere, că forurile protopopesce sunt o instituție de a bisericii resăritului, și ca pre atari le și apăra. N'a putut inse aduce nici din dreptul orientălu alu Pravilei nici din praca orientălu afară de Ardealu nimica, cu ce ar fi putut dovedi, că forurile protopopesce sunt în adevăr de origine resăritenă. Lucrul acesta este cu atât mai de mirat, că chiaru pe atunci era o luptă vie între mitropolitul Șulutu și între episcopii sufragani dela Orade, Gherla și Lugoșu. Aceștia dorieau unele reforme în disciplina bisericescă, era mitropolitul Șulutu se opunea tare acestor reforme, și spiritul conducătoriu în totă opusățiunea îl era Pravila și dreptul bisericescă resăritenă. Chiaru pentru aceea e de mirat, că mitropolitul Șulutu în forurile protopopesce apăra o instituție cu totul străină de Pravila și de dreptul orientălu bisericesc.

(Va urma.)

¹⁾ Pravila. Partea I. Îndreptarea legii, glava 103.

²⁾ Cf. Biografia canonicului I. F. Negruțu. Gherla 1889 pag. 24.

Luordes înainte forului științei.

De prof. Dr. I. Ackerl.

II.

„Analele de Lourdes“, cari ajung îndrept până la an. 1868, și din cari au apărut deja 25 tomuri, cuprind ca la 300 de atestate medicale, în cari medici din țările cele mai diferite și de confesiuni religiose diferite își exprimă judecata sa asupra vindecărilor, cari s'au întâmplat în Lourdes de bólele cele mai diferite. Într'unele din atestatele acelea se adevăresce de unu ori

mai mulți medici prin subscrierea numelui bóla pacientului și pretinsa ei tractare de mai mulți ani, ori chiar incurabilitatea ei. Într'altel se adevăresce după cercetare vindecarea întâmplată, și acesta o fac doctori în medicină, și în casurile cele mai multe chiar medicul, care a tractat înainte de aceea pe pacientul respectiv. Adevărat, că s'au ivit și casuri de acelea, că unu ori altul dintre medici a denegat atestarea sa chiar și cu prilejul unor casuri, la a căror vindecare minunată nu încăpea nici o îndoel. Dar ei atunci făceau așa nu din motive științifice, ci în cele mai multe casuri din frică omenescă, pentru ca să nu se espună înainte colegilor săi batjocurii, ca și cum și el ar fi pârținitor de ai „superstiției“. Când Lassere în an. 1868 voind, să scrie o istorie acurată a Lourdesului, s'a prezentat în cetatea Nay la dr. Talamon, pentru ca să audă din gura lui o atestare despre aceea, că înainte de aceea cu dece ani văduva Rizan s'a vindecat fără de veste în urma spălării cu apă de Lourdes, — care vindecare produsese senzația cea mai mare în țara întregă și fusese adevărată și prin alți medici, — atunci dr.

Talamon, care adevărat că nu tractase ca medic pe femeea aceea, care bolise 26 ani, dar o cercetase foarte des, a denegat atestarea sa cu pretextul, că el pe văduva Rizan a revădit-o numai la câteva luni după vindecarea ei cea minunată, — și așa dară nu poate să pronunțe vre-o judecată asupra modului acelei vindecări. „Dar dle doctor,” întrebă Lassere, „nu te importa pe dta, să cercetezi în persoană un cas, care a deșteptat minunarea ținutului întreg?” La această răspuns dr. Talamon: „Domnul meu, eu sunt un medic bătrân și știu prea bine, că o abateră dela legile naturii, pe cum se presupunea ea atunci din partea multora, este absolut cu neputință. Și, pentru ca să ți-o spun verde, — eu nu cred în minuni!” Lassere îi arătă apoi, că el cu părerea sa nu greșese numai împotriva credinței, ci și împotriva științei, și-l strimtori așa de tare, cât mai pe urmă făcu desarmat concesiia, că ar fi făcut mai bine, dacă ar fi cercetat cazul.

„Medicina e o știință, a cărei principii fundamentali și lege este experiența și observarea faptelor. Dacă pe terenul terapiei se ivesce un cas, care se împotrivesc unui principiu primit, atunci cazul acela e dovada cea mai bună, că acel principiu este fals.”

Principiul acesta, pe care Lassere l-a apărât împotriva lui Talamon, doctorii în medicină în zilele noastre l-au recunoscut în mare număr de îndreptățiți și în fața evenimentelor dela Lourdes. Multimea cea mare și caracterul extraordinar al vindecărilor, cari se întâmplă în Lourdes în fiesce care an, astăzi nu dau voie nici unui savant, să se furizeze pe dinaintea acestor fapte cu un: „Eu nu cred în minuni!” ori cu un: „Știut este, cum se fac lucrurile acestea!” Mai virtos nu-i dau ele voie la așa ceva unui doctor în medicină, a cărui cercetare e proprie și atins prin minunile dela Lourdes.

Conduc de convingerea aceasta s'a format deja înainte de asta cu câțiva ani în Lourdes acel bureau des constatations.

Medicii, cari cu prilejul vre unei vindecări sevărsite erau din întâmplare de față în Lourdes, se interesau de acel cas și-l cercetau ori au fost recercați din altă parte, să facă cercetarea. Peregrinajele naționale, cari se fac în fiesce care an, și în cari teau parte 20—30 de mil de peregrini, cu vindecările lor dese și senzaționale au impus omenilor idea, ca să instituască anume un

comitet de cercetare în frunte cu un președinte stabil. La început comisiunea medicală făcea cercetările sale numai într-o colibă de scânduri. Astăzi îi stau spre acel scop la dispoziție mai multe sale. Din an în an crește numărul medicilor, cari cu prilejul peregrinajelor naționale se adună acolo, pentru ca la clinica aceasta interesantă să studieze vindecările, cari s'au întâmplat.

Așa s'au adunat în an. 1887 doisprezece, în 1888 douăzeci și doi, în 1889 douăzeci și doi, în 1890 treizeci și doi doctori în medicină. Și așa s'a urcat numărul din an în an, până a ajuns în anul trecut mărimea considerabilă de optzeci. Pe nici unul din medicii aceștia nu-l întrebă nimeni, ce credință ori ce păreri religioase nutrește el. El are numai să-și spună numele și să se legitimizeze despre caracterul său de medic. La interogatoriul, ce se face cu fiesce care singuratic, care pretinde, că e vindecător, se concede medicilor libertatea cea mai mare cu privire la punerea întrebărilor, la declararea părerilor, la obiecționări șcl. Președintele acestei comisii cercetătoare este acum Dr. Boissarie, medic de spital din Paris, un savant eminent atât în privința caracterului, cât și în a cunoștințelor și autorul opului „Lourdes și istoria lui din punct de vedere medical”, care op a făcut senzație mai ales în cercurile medicilor. Antecesorul lui în acest oficiu a fost Dr. de Saint Maclou, a cărui imparțialitate și severitate în constatarea vindecărilor întâmplătoare era notorie. De multe ori s'a întâmplat, de el combătea caracterul supranatural al vindecării în casuri, în cari medicii de tot necredincioși, siliți prin convingerea lor, recunoșeau chiar vindecarea de boale incurabile. „El mai bucuros ar fi negat o sută de vindecări adevărate,” dice deapoi el în spădic, care a luat parte la cercetări, „decât să fie declarat de miraculosă macar și numai una singură, care nu ar fi meritat pe deplin declararea aceasta.”

Vom mai reveni la el. Dar mai întâi vom să ne silim a îndestuli curiozitatea cetitorului și să-i arătăm casurile cele mai interesante, cu cari a fost cuprins acel bureau des constatations în luna lui August din anul trecut. (Va urma.)

Editorul și redactorul răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

(5) 1—1

Convocare.

„Ulpiana” institut de credit și economii ca societate pe acțiuni în Grădisce își va ține

adunarea generală ordinară

Joi la 24 Ianuarie n. cu început la 10 ore a. m. în școlă din Grădisce, la care acționarii sunt invitați a lua parte în persoană sau prin delegați.

Program:

1. Raportul direcțiunii și comisiunii de supraveghiere, proiectul despre împărțirea profitului curat și darea absolutului.
 2. Alegerea comisiunii de supraveghiere
 3. Statorirea salarelor și marcelor de prezență pro 1895.
 4. Diverse propuneri.
- Din ședința consiliului administrativ ținută la 5 Ianuarie 1895.

Direcțiunea.

§. 33 din statutele institutului.

În adunarea generală numai acei acționari pot participa, cari cel puțin cu 1/2 oră înainte adunării generale și-au depus pe lângă revers la cassa institutului acțiunile sale respective și ale plenipotențiatorilor lor împreună cu plenipotența.

498 număr.
1894.

(4) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1894. évi 106. 157 kp. és 1409 polg. számu végzése következtében Ballai Sándor és Meszticz Mihály és fia felülfoglaltatók úgy Dr. Rónai János ügyvéd alapfoglaltató javára balázsfalvi Grámma János ellen 267 frt 61 kr., 38 frt 51 kr. és 36 ft 70 kr. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 223 frt 70 kr-ra becsült: 1 nagy deszkaszin, 1497 szál vegyes hosszúságu és szélességű fenyőfadeszka és 1 új lécezes tyukkötreczből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróság 1674/1894 számu végzése folytán fennelti tőkekövetelés, ennek 6% kamatai, és eddig bíróság már megállapított költségek erejéig helyben alperes faraktárában leendő eszközésére 1895. évi január hó 29 napjának déli-előtti 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, a legelőbbit ígérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Balázsfalván 1895. évi Január hó 8-ik napján.

Thát György,
kir. jbrósági végrehajtó.

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscúța pre Veneratulú Clerú greco-catolicú, cá precum și până acum iaú asupra-mí gătirea de

iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorú, în ce privesce lucrulú de măsurin și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánte, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proleote colorate servesoú cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunoscere deosebită, și tóte mé îndreptățescú la sperarea, cá Veneratulú Clerú mé va împártáși ocasionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritú renumele celú bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú depártárite, prin acósta capacitatea de concúrința mi-s'a mărítú.

Rugándu-mé pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariú 1892

cu deosebită stimă
Carolú Müller,
auritorú și fabric. de recuis. bisericescú.

(6) 49—52